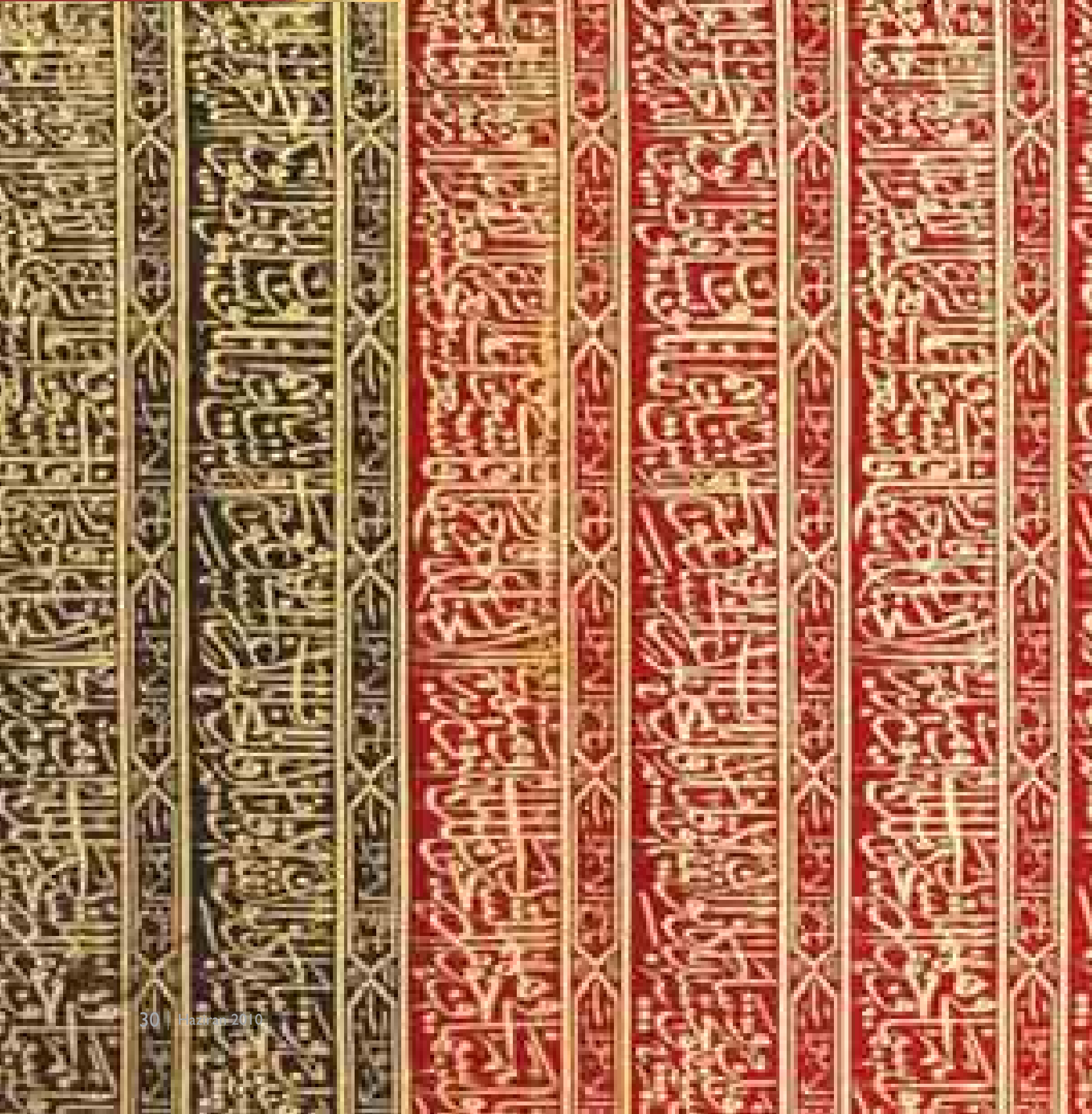

Kültür

Resul KESENCİLİ

HAZRET-İ MUHAMMED (S.A.V.)'DEN GÜNÜMÜZE
MUKADDES EMANETLER

KÂBE VE KABR-İ SAÂDET ÖRTÜLERİ

İlk kez Kâbe'ye örtü giydiren kişi, Yemen Tubba-larından Ebu Bekir Es'ad'dır. Bu zat Kâbe'yi gümüş sırmalı bir perdeyle örtmüştü. Ondan sonra yönetime gelenler onun bu uygulamasını sürdürdüler. Daha sonra insanlar değişik kumaşlardan üretilmiş perdelerle örtmeye devam ettiler. Böylece üzeri kat kat perdelerle örtülür oldu. Bu perdelerden biri çürüdüğünde hemen üzerine yenisi konulurdu. Bu durum Kusay zamanına kadar sürdü. Kusay Kâbe'nin örtüsü için Araplardan yılda bir kez olmak üzere yardım topladı. Bu gelenek onun oğulları tarafından da sürdürüldü. Ebû Rebîa b. Muğîre bir yıl, diğer Kureys kabileleri de bir yıl örtüyü değiştirirlerdi. Peygamber Efendimiz (s.a.v), Kâbe'yi Yemen kumaşıyla örtmüştü. Abbâsî halifelerinden el-Mehdî'nin zamanına kadar bu şekilde kaldı.

Halife Hac için Mekke'ye geldiğinde, Kâbe bakıcıları perdelerin Kâbe'nin yüzünde birikmiş olmasından şikayet ettiler. Bunların ağırlık yapıp Kâbe'yi yıkmasından korktuklarını belirttiler. Bunun üzerine Halife bu örtülerin kaldırılmasını, yerine her yıl bir tek örtü serilmesini

emretti. Bu gelenek günümüze kadar devam etti. Kâbe'nin bir de iç örtüsü vardır. İlk kez Kâbe'ye içeriden perde örten kişi Abbas b. Abdulmuttalib'in annesidir. Oğlu Abbas ile ilgili olarak bir adakta bulunduğu için bu perdeyi Kâbe'nin iç duvarlarına örtmüştü. Kâbe'ye daha önce Bakara suresinin tefsiri çerçevesinde, Hacer ve İsmail'in kıssası ve Mekke toprağına konaklamaları rivayeti, Kâbe'nin inşasının tamamlanışından sonra Hz. Hâcer'in Kâbe'nin kapısına bir perde astığı realitedir. İlk defa örtü örten, Tubba denilen Yemen hükümdarlarından Kerb b. Es'ad'dır. Ordusuyla Mekke yakınlarından geçerken maiyetindeki âlimlerin irşadı üzerine Yemen kumaşlarından örtü diktirip Kâbe'ye hediye etti. Daha sonra bu bir gelenek olarak yerleşti. Öyle ki, hediye edilip üst üste yığılan kumaşların çokluğundan Kâbe'nin yıkıl-

ma tehlikesi geçirdiği dönemler oldu. Asr-ı Saâdetde de bu gelenek devam etti. 782 yılından sonra ise örtünün her yıl yenilenmesi âdet oldu. Kâbe-i Muazzama çeşitli devirlerde çeşitli renklerde kumaşlarla kaplanmıştır. Halife Nâsır li-Dînillâh zamanından beri (1224) siyah örtü kullanılmaktadır. Osmanlılar zamanında da Kâbe'nin dış duvarları kendi renginden kabartma yazılarla bezeli siyah, içi de kırmızı renk perdelerle örtülürdü.

Hiz. Peygamber'in (s.a.s) Medine'deki kabri etrafında da Kâbe'dekine benzer perdeler

vardır. Hiz.Hiz. Peygamber Efendimiz (sav) 632 yılında dünyasını değiştirdiğinde Mescid-i Nebevî'nin yanında hanımı Hiz. Ayşe'ye ait olan, içinde vefat ettiği odaya defnedildi. Daha sonra Hiz. Ebû Bekir (r.a) ve Hiz. Ömer (r.a) de aynı odaya defnedildiler. Arkasındaki odada ise Hiz. Fatma'nın (r.a) medfûn olduğu rivayet edilmektedir. Bu odalar ileriki yıllarda mescidin genişletilmesi neticesinde içeride kaldı. Resûlullah'ın (s.a.v) ve ilk iki halifesinin kabirlerini barındıran ve Hücre-i Saâdet adıyla anılan bölüm duvarla, bu duvarın dışında da perde ile çevrilidir. Perdenin

dışında ise şebekeler vardır. Ziyaret ancak şebekelerin önünden gerçekleştirilebilmektedir. Kabr-i Saâdeti çevreleyen perdeler yeşil zemin üzerine beyaz yazılı olarak dokunur. Kisve-i Saâdet olarak adlandırılır. Yazıları genellikle Hiz. Peygamber'e (s.a.v) salât ü selâmlardan ve medhiyelerden oluşur. Her yıl yenilenen Kâbe örtüleri, Osmanlılar zamanında, Kâbe'nin perdedârları tarafından dağıtılır, haccü'l-ekber olduğu, yani arefenin cumaya rastladığı yıllarda İstanbul'a gönderilirdi. Kâbe-i Muazzama'nın iç örtüleri ile Ravza-i Mutahhara'nın örtüleri de padişah cülûslarında yenilenir, evvelki kisveler Mekte Emiri tarafından İstanbul'a gönderilirdi. Üsküdar'a gelen örtüler, merasimle Eyüb'e naklolunarak Hiz. Halid'in (Ebû Eyyub el-Ensârî) (r.a) türbesinde halkın ziyaretine bırakılırdı; daha sonra da ulemâ, meşâyih, sâdât ve devlet ricâli tarafından tehlil ve tekbirlerle Edirnekapı yoluyla Saray'a getirilip Hırka-i Saâdet Dairesi'nde muhafaza edilirdi. Bu örtülerin büyük çoğunluğu 1960 yılında Sarayın kumaş deposuna nakledilmiştir.

Yavuz Sultan Selim, Haremeyn-i Şerefeyn'in hizmetini devraldığı zaman Kâbe örtüleri Mısır'da dokunmakta idi. Bunun için zengin vakıflar da vardı. Sultan I. Ahmed Han zamanına kadar bu usûl devam etti. Kâbe'ye karşı büyük hürmeti bulunan Sultan Ahmed, örtülerin İstanbul'da dokunmasını istedi. Kâbe'nin iki demir kuşağının da tamir edilmesi

gerekiyordu. Usta kuyumcular bulundu. İstavroz Bahçesi'nde dokuma, işleme ve kuşakları tamir etme yeri hazırlandı. Örtüler dokundu, işlendi. Altın oluk ve Kâbe kapısının eşiği de hazırlandı. Demir Kâbe kuşaklarının bir tabakası halis gümüş, bir tabakası halis altınla kaplandı. Bütün bunlar bittiğinde padişah Davutpaşa Bahçesi Kasrı'nda bulunuyordu. Orada Kâbe büyüklüğünde tahtadan bir maket inşa edildi. Padişah, çadır içindeki altın tahtına oturdu. Hazırlanan malzemeler önce Şeyhü'l-İslâm, sadrazam, vezirler ve âlimler önünde makete yerleştirildi. Sonra da Mekke ve Medine'ye gönderildi. I. Ahmed'in Kâbe'ye hürmeti o kadar büyüktü ki, bir tuğlası altından, bir tuğlası gümüşten olacak şekilde yeniden inşa etmeyi bile düşünüyordu. Şeyhü'l-İslâm'ın, "Allah dileyseydi onu zebercedden halke derdi." demesi üzerine vazgeçmişti.

Osmanlılar zamanında Kisve-i Saâdetten başka, Hücre-i Saâdeti çevreleyen parmaklıkların dışına sırma işlemeli atlas perdeler ile Resûlullah'ın minberinin iki yanına sancaklar asılırdı. Hicaz'ın Osmanlı elinden çıkmasından sonra da bu perdeler yarım asra yakın asılı kaldı. Eskiyip dökülmeye başlayınca kaldırıldı, yerine yenileri yaptırılmadı. Fakat Kisve-i Saâdet yenilenmeye devam edildi. Osmanlı döneminde Kâbe ve Kabr-i Saâdete ait örtülerin eskiyip değiştirilenleri Mukaddes

Emânetler arasında korumaya alınmıştır. Sultan Ahmed tarafından İstanbul'da ilk kez dokutulan Kisve-i Saâdetin üzerinde şu kayıt bulunmaktadır: "İşbu Kisve-i Şerif, cennetmekân firdevs-âşiyân el-gâzî Sultân Ahmed Hân aleyhi'rahmeti ve'l gufrân hazretlerinin zamân-ı şâhanelerinde nesc ve î'mâl ve pûşide-i Ravza-i Mutahhara-i Habîb-i Rabb-i Müteâl kı-

Emir Ağa kulları vesâtatıyla vusûl ve silahdâr-ı şehriyârî Ali Bey ma'rifetiyle teyemmünen ve teberrüken Hırka-i Şerîf odasına vaz' olunmuştur." Minber-i Nebî'ye ait olup Has Oda'da muhafaza edilen sırma işli siyah sancağın üzerine, "Hû, Hz. Sultân-ı Enbiyâ Sallallâhü Teâlâ Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin minber-i şerîflerinin iki cânibinde olan

lnub, hâlen zîb-i evreng-i hilâfet ve şehriyâr-ı serîr-i adâlet, emirü'l-mü'minîn ve imâmü'l-müslimin, hâdimü'l-Haremeyni'l-Muhteremeyn ve mutahhiru'l-Beledeyni'l-Mükerremeyn es-sultânü'l-gâzî Mahmûd Hân ebbedallâhü saltanatehû ilâ âhiri'd-devrân efendimiz hazretlerinin zamân-ı saltanatlarında bin ikiyüz otuz bir sâl-i ferhunde-fâlînde esbak ser-tebdilî el-hâc

sancaklar ve toplar şerifdir ve üzerinde olan beyaz örtü Kisve-i Şerîfenin astarındandır. Riâyetinde gaflet olunmaya." kaydı bulunmaktadır. Osmanlı devrinde Mescid-i Nebevî'de cuma namazı büyük bir merasimle edâ edilir, bu arada minberin iki yanındaki sancaklar da hatip minbere çıkmadan önce vazifeli ağalar tarafından kenarlara çekilirdi.